

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ ПЕРИФРАЗОВИХ НОМІНАЦІЙ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ

У статті досліджено лексико-семантичні групи перифразових номінацій в сучасній українській прозі, простежено тенденції розвитку перифразових номінацій на цьому хронологічному етапі.

Ключові слова: *вторинна номінація, перифраза, перифразові номінації, лексико-семантичні групи.*

Постановка проблеми. У межах теорії перифразових номінацій значний науковий інтерес становить їх лексико-семантична класифікація, критеріями до визначення якої дослідники пропонують семантичну класифікацію первинних назв денотатів. Перифразові найменування є засобом вторинного найменування і мають оказіональну природу, тому їх семантичну класифікацію варто вибудовувати на основі тематичних груп денотатів, первинні назви яких вони заміщують [1, с. 116].

Мета роботи – визначити основні лексико-семантичні групи перифразових номінацій у сучасній художній прозі.

Основний виклад матеріалу. Сучасна українська проза багата на перифразові номінації. Вони визначають актуальні тематичні сфери, в яких відбувається перефразування за ознакою співвіднесеності їх із позамовною дійсністю. У сучасному художньому дискурсі виокремлюємо такі основні тематичні групи, у межах яких відбувається перефразування:

1. Назви осіб. Перифрастичні найменування цього семантичного класу можна диференціювати на такі семантичні групи:

1.1. Найменування історичних осіб, політичних діячів: *вождь революції* – В. Ленін, *Путаний* – В. Путін, *Краса-Золота Коса, королева мод* – Ю. Тимошенко, *князь джунглів Європи* – В. Янукович, *Батько* – Т. Шевченко. Пор.: *...ми ледь не луснули від реготу, бо виявилось, що Ліда спиралася на лису голову вождя революції* (Ю. Винничук); *Подейкують, що Путаний почав підбивати клинці до нашої «королеви мод» «Краси-Золотої коси»* (Є. Дудар); *Скільки тобі ще треба, князю джунглів Європи, аби розбудити твою*

національну гідність... (Є. Дудар); ...**Путаний** діє тими ж методами, що й фюрер третього рейху (Є. Дудар); Та й нам, **Батьку**, нелегко. На шляхах довгої і тернистої історії ми розгубили лицарів (Є. Дудар).

1.2. Найменування митців: український Мікелянджело – Іоанн Георг Пінзель (скульптор другої половини XVIII ст., який робив дерев'яні скульптури в храмах Львова і Тернополя), Японський Шекспір – японський драматург Тікамацу Мондзаемон. Пор.: Його навіть іменують **«українським Мікелянжело»**... (Є. Кононенко); – Він справді **японський Шекспір**. – А загалом у Тікамацу щонайменше півтора десятка п'єс, які побудовано самогубстві закоханих (Ю. Винничук).

1.3. Найменування акторів, співаків: маленька дика принцеса – Руслана, білява бестія – М. Дітріх, блакитний янгол – Бобі Еліс. Пор.: ...ідентифікувати **«біляву бестію»** мені не вдалося (Ю. Іздрик); ...це глухе грудне контральто видають голосові зв'язки **«блакитного ангела»**... (Ю. Іздрик); Скажу більше – **МАЛЕНЬКА ДИКА ПРИНЦЕСА** повернулася в моє велике і червоне серце, натрусивши там добру купу порошку приємного враження (І. Карпа).

1.4. Перифрази на позначення назв осіб за властивими їм ознаками:

1.4.1. За професією, родом занять: **нащадок гіппократа** – лікар, **працівник щита і меча** – працівник прокуратори, **люди в синіх халатах** – прибиральники, **люди в погонах** – військовослужбовці, **пацан у рясі** – священик, **служивий бальшой дарогі** – працівник ДАІ, **морський вовк** – досвідчений моряк, **мила дівчинка** – повія, **акули модельного бізнесу** – досвідчені фахівці в галузі модельної справи, **акули пера** – журналісти, **мен-ін-блек** – працівник спецслужби. Пор.: **Нащадок Гіппократа** гроші взяв (Ю. Винничук); ...можете тільки уявити, які епітети та побажання щоденно чують на свою адресу ці **«працівники щита і меча»** (Брати Капранови); ...**люди у синіх халатах** запаковують його у поліетиленовий мішок і виносять на сходи (І. Роздобудько); Ці дітки для будь-якої людини **в погонах** – велика здобич... (І. Потаніна); ...давай лягати спати, поки **пацани у рясі** Елвіса не затягнули (І. Карпа); – Ой, ну й холодно ж, правда? – довірливо звертаюся до **служивого**

Большой Дарогі (І. Карпа); ...вітру немає. Туман, – вставив своє слово мій «морський вовк» (Брати Капранови); Їхні пропозиції практично нічим не змінилися з часів В. Берроуза: «**Милу дівчинку** не бажаєте, мастере?»... (Ю. Винничук); – Підступи конкурентів серед моделей чи **акул модельного бізнесу**, отже, малоймовірні? – спитала Таумі? (В. Лис); Вона майже не терпіла епатажних «**акул пера**» і не розуміла, чому їм завжди давали «зелене світло» під назвою «піпл хаває» (І. Роздоюудько); У момент найвищого мого прозріння двері кабінету розчахнулися й на порозі нагло постав **мен-ін-блек**. Погрожуючи жіночим феном, він гаркнув: – **Всім стоять! Не двигатися!** (Ю. Іздрік).

1.4.2. За політичними вподобаннями, належністю до певної партії: **червоні карателі** – комуністи, **помаранчеві** – «помаранчева» демократична коаліція, **путані** – прибічники політики В. Путіна, **небесна сотня** – назва загиблих учасників акцій протесту (Євромайдану) щодо державних службовців у грудні 2013 – лютому 2014 р., **біло-голубі** – прихильники української політичної партії «Партія регіонів». Пор.: ...він повсякчас наводить нас на **червоних карателів**... (В. Шкляр); ...ціни на м'ясо за «**помаранчевих**» збільшилися... (Є. Дудар); ...у цій блекоті народилися **путані** і їх політичні путани (Є. Дудар); ...ми дізналися, що то був день розстрілу **Небесної Сотні** (Ю. Андрухович); ...разючий візуальних контраст із «**біло-голубими**», які просто не пережили того, що пережили учасники революції... (О. Забужко).

1.4.3. Вікові характеристики: **вік елегантності** – 45 років, **вік Ісуса** – 34 роки. Пор.: Вони вийшли з під'їзду як молодята – стрункий білявий красень у смокінгу і вродлива жінка «у **віці елегантності**» (І. Роздобудько); – **Хто тут живе?** – отямила мене з задуми Мар'яна. – Жив. Поет Грицько Чубай. Понад десять років тому помер у **віці Ісуса** (Ю. Винничук).

1.4.4. Зовнішність: **ляльки на ходулях** – «золотий стандарт» жіночої краси (90-60-90), **барокова жінка** – жінка і «апетитною» зовнішністю, **двоє із ларця** – сильні, кремезні чоловіки, **синя панчоха** – жінка, позбавлена жіночності. Пор.: Мені самій більше подобаються жінки з довгим тулубом і короткими ногами,

ніж масово кохані **ляльки на ходулях** (І. Карпа); *Я придивляюся до нею пильніше: справжня барокова жєницина, яка відігріє у найстрашніший мороз, навіть коли лежатимеш при смерті* (І. Карпа); ...**«двоє із ларця»** блискавично стягли Рєдьку з її мопеда... (І. Карпа); *Я б не хотіла, аби про мене думали, що я вже зовсім «синя панчоха» чи народилася в позаминулому сторіччі...* (І. Роздобудько).

2. Назви частин тіла: *думальний процесор* – голова, чоловіче молоко – сперма. Пор.: *Чи просто про все й одразу: думальний процесор* ліпше не вимикати... (І. Карпа); *Чоловіче молоко* – сперма (– *То це і є любов?.. Слизька...* Роман знітився: – *Це... чоловіче молоко* (Люко Дашвар).

3. Назви держав, населених пунктів, географічних об'єктів. У межах перифрастичних найменувань цього семантичного класу ми виділяємо такі семантичні групи:

3.1. Назви країн, республік: *батьківщина Ісуса* – Ізраїль, *царство щасливої старості* – Хорватія, *країна жовтої змії* – Китай, *країна червоного дракона* – Японія, *азійські монстри* – Китай і Японія, *джунгли Європи* – Україна, *совок* – СРСР, *континент свободи* – США, *заможна сусідка* – Італія, *бананово-лимонна країна* – Сингапур, *колиска мистецтв* – Париж, *острів свободи* – Куба, *країни третього світу* – відсталі щодо економічного розвитку країни, переважно Африки та Південної Америки. Пор.: *На батьківщині Ісуса хоча б один раз мусить побувати кожен* (І. Роздобудько); *На цьому ж боці – «царство щасливої старості».* Здебільшого тут відпочивають жєвві пенсіонери (І. Роздобудько); ...кілька десятиліть тому суспільно-соціальний устрій у **країні Жовтої Змії** зазнав значних змін і найбільше скидався на структуру мурашника... (О. Жупанський); ...за тиждень уже все скінчено – **країна Червоного Дракона** знову стає монархією на чолі з імператором... (О. Жупанський); ...ось-ось ці два **азійські монстри** по-справжньому вчепляться одне одному в горлянки і нарешті розпочнуть воєнні дії (О. Жупанський); Кризознавці **Джунглів Європи** кажуть, що криза почалася із Московського Кремля (Є. Дудар); Події стрімко рухалися до розпаду **Совка**... (І. Карпа); *Коли*

вона повернулася, подруги із захопленням розпитували її про цей омріяний та оспіваний **Континент Свободи** (І. Роздобудько); ...це розваги для молоді, котра перетинає кордони «**заможної сусідки**» раз чи два на тиждень. На цьому ж боці «царство щасливої старості» (І. Роздобудько); За годину до літака хочеться встигнути надихатися «**бананово-лимонною країною**» і, кинувши монетку у фонтан, загадати бажання... (І. Роздобудько); ...я несподівано розумію, що мені начхати на цю **колиску мистецтв** (І. Роздобудько); **Острів Свободи**, отже... <...> У кожного своя революція і має свої наслідки і особливості! (Ю. Покальчук); Дивна річ – в усіх цих «**країнах третього світу**» їжа бідняків така смачна, що аж ну (І. Карпа).

3.2. Назви населених пунктів: вугільна житниця – Донецьк, місто Лева – Львів, брама Швейцарії – Турку, місто Геракла – Іраклію, серце Мексики – Сан-Крістобаль, товстуха Берта – Берлін. Пор.: Я не знаю, що я тут роблю – на кривих темних вулицях цього дивного, майже потойбічного міста – **вугільної житниці** нашої батьківщини (О. Жупанський); Це було якраз після Дня **міста Лева** на четвертому курсі, коли від нього пішла його кохана Соломія (Любко Дереш); Досі його називають «**брамою Швейцарії**», саме тут містилася резиденція шведських королів... (І. Роздобудько); ...навіщо їм Афіни, якщо мають свою столицю – Іракліон. За грецькою вимовою – «Іраклію», а ще точніше – «**місто Геракла**» (І. Роздобудько); Якби не обставини, в яких ми втрапили до Сан-Крістобалья, я, мабуть, у нього закохався б. Справжнє **серце Мексики** (І. Кідрук); **Добра стара товстуха Берта**, як назвав кохану столицю мій друг-берлінець, не втомлюється міняти свого обличчя (І. Карпа).

4. Назви матеріальних продуктів праці, творів мистецтва.

4.1. Назви машин і механізмів, приладів, конкретних предметів: срібний птах – літак, стальний кінь – мотоцикл, рогатий транспорт – тролейбуси, блакитний поїзд – поїзд метрополітену, залізний вихор – поїзд, скринька Пандори – гаманець, мильниця – фотоапарат, ящик – телевізор, іспанський чобіток – знаряддя для тортур, шляхом стиснення кісток із розплющенням суглобів, **резинове диво з велюровим ефектом** – надувний матрац,

екзекуторське крісло – стоматологічне крісло, *надувне диво* – надувний диван, «чиста Франція» – якісні французькі парфуми. Пор.: *На осяянім сонцем пастівнику стояв **срібний птах** з червоними зірками по боках...* (Г. Пагутяк); – *Ти ще тут? Ану, шагом марш! Бистренько сідлай свого **стального коня**...* (Брати Капранови); *Я зіскочив зі сходинки **рогатого транспорту** і став біля дерева...* (Брати Капранови); *...**блакитні поїзди** ганяли перед себе вітер* (Брати Капранови); ***Залізний вихор** пролетів над нами, лишаючи оте своє «так-так», здається, в самих печінках* (Брати Капранови); *Довелося втретє відчиняти «**скриньку Пандори**» – на могорич...* (Б. Мельничук); *Марія Миколаївна досить довго розглядала мої саморобні фотокартки, які я наклацала **старою «мільницею»**...* (Є. Кононенко); *Згодом увімкнули **ящик**: Дарця почала пластично танцювати...* (Любоко Дереш); – *Каструвати, пекти на пательнях, зодягати в **іспанський чобіток**...* (І. Роздобудько); *За кілька днів спання на **синьому резиновому диві з велюровим ефектом покриття** нам стало здаватися, що ліпшого й бути не може* (І. Карпа); – *Ні, лише він, – я підіпхнув позеленілого від страху Тьомика до **екзекуторського крісла**...* (М. Кідрук); ***НАДУВНЕ ДИВО** витримує всі знущання і тортури, залишаючись живим і лискучим* (І. Карпа); *«Чиста Франція» – парфуми (Тома на radoцax файно упакувала «**чисту Францію**» у сріблястий целофан, заклеїла скетчем* (Люко Дашвар).

4.2. Назви історичних пам'яток: *кінний гетьман* – пам'ятник Б. Хмельницькому, *баба з колони* – пам'ятник, посвячений незалежності України, що розташований у центрі Києва на Майдані Незалежності, *тітка з вогнем і мечем* – монументальна скульптура в Києві, розташована на правому березі Дніпра на території Національного музею історії Великої Вітчизняної війни. Пор.: *Вона стояла далеченько від **кінного гетьмана*** (Люко Дашвар); – *Вона як та **баба з колони** – з вінком на голові, з караваєм в руках...* (І. Карпа); *Дивилася на те, що було довкола мене. А довкола мене була машина «вандер» 1938-го року випуску. В таких люблять катати невест до центрального загсу*

чи на фото сесію до Кия-Щека-та-Хорива з сестрою їх княгинею Ольгою і тіткою з вогнем і мечем, в бік Москви обернутою (І. Карпа).

4.3. Назви деталей одягу: м'яке золото – шуба, жіночий гаманець – бюстгальтер. Пор.: Жінка з гордістю розпаковує свій клунок, обережно витягує з нього *«м'яке золото»*, енергійно трясє (І. Роздобудько); – Ось він передав тобі оберіг, – з цими словами вона полізла за пазуху, у свій *жіночий гаманець...*» (Брати Капранови).

5. Назви корисних копалин: цар каміння – алмаз, чорне золото – нафта. Пор.: *«Алмаз, цар каміння»*. Абсолютною ваджрою була би Пустота... (І. Карпа); – Земля неродюча, але в надрах лежать мільярди барелів чорного золота, – продовжив я... (М. Кідрук).

6. Назви представників фауни: хвостаті злодюжки – мавпи, жовтооки сіроманці – вовки, брати наші рогаті – велика рогата худоба, смугасті шкідники – колорадській жуки, вірний товариш – кінь. Пор.: ...разом із ключем від бунгало мені видали папірець-пам'ятку, на якій написано, як уберегтися від *хвостатих злодюжок* (І. Роздобудько); На бігу оглядаюся й терпну від вигляду *жовтооких сіроманців* (Любко Дереш); – Отже, для *братів наших рогатих* розпочався звичайний для цього періоду гін... (І. Роздобудько); ...через два тижні почав отримувати листи звідусіль. Ті з них, автори котрих просили описати, як він бореться зі *смугастими шкідниками*, викидав у корзину для сміття... (Б. Мельничук); ...тільки перед селом знову скочив на *вірного товариша*, що розділив із ним цю невимовно гірку ніч (В. Лис).

7. Назви військової справи: подружка з характером – протитанкова міна, розривна *«кукурудза»* – англійська ручна осколква граната (граната Міллса), *крупське залізо* – танк, *катюша* – неофіційна назва реактивної системи залпового вогню БМ-8 (калібр 82 мм), БМ-13 (калібр 132 мм) та БМ-31 (калібр 310 мм), яка перебувала на озброєнні Червоної армії та під час Другої світової війни, *максим* – станковий кулемет, розроблений Г.С. Максимом у 1883 р., який широко використовувався під час Англо-бурської війни 1899-1902 рр., Першої та Другої світових воєн, *коктейль Молотова* – саморобний

вибуховий пристрій на основі легкозаймистої суміші. Пор.: ...біля ледь помітних окопів із обваленими краями, шукаючи грибів <...> натрапив на давню **«подружку з характером»** (Б. Мельничук); ...там замість бульби мала виявитися **розривна «кукурудза»** чи «мільки» (В. Шкляр); ...на Якова вже мчалася **гора крупівського заліза** (Лис, 42, 138); Від вогню **«катюш»** навіть каміння розпікалося до червоного (Б. Мельничук); Сікли по них із **«максимів»**... (В. Шкляр); У кого вони жбурлятимуть шматки бруківки та **коктейлі «Молотова»** (О. Жупанський).

8. Назви організацій, установ: **будинок залізних кас** – залізничний вокзал, **білий дім** – обласна державна адміністрація, **могила сподівань** – притуло для пристарілих, **темна підшлункова метро** – метрополітен, **«Мотря»** – Свято-Троїцький Мотронинський монастир, заснований у 1037 р., **університетська корчма** – їдальня. Пор.: ...ми повертаємося до **будинку залізних кас**... (І. Карпа); ...щовечора у його кабінеті збиралися чиновники з обласного **«білого дому»** та з довколишніх головних контор... (Б. Мельничук); ...він не міг її раніше принести – от тільки зараз, практично, на **могилу сподівань** у це притулок... (І. Роздобудько); ...щойно я вийду назовні із **темної підшлункової метро**, мені назустріч відразу ж вискочить із-за рогу який-небудь сучасний Франц Біберкопф (Н. Сняданко); Він розвернув коня. Якщо в **«Мотрі»** самі черниці, то чого туди їхати? (В. Шкляр); Мені хотілося ригати. Побігла в туалет і довго-довго виблюовувала із себе сніданок, спожитий в **університетській «корчмі»** (Любко Дереш).

9. Назви релігійних понять: **крилатий рятівник** – ангел, **пастух** – Ісус Христос, **місто мерців** – цвинтар, **геєна огненна** – пекельний вогонь. Пор.: А ще, напевно, рятує нас цілий рій янголів – хоронителів і Боженька скрушно хитає головою, записуючи мій номер машини для чергового **крилатого рятівника** (І. Карпа); Отара Божих овець залишилася без **пастуха** (Г. Пагутяк); Яке величезне **місто мерців**, – подумала Віра (І. Роздобудько); Ішла собі дівчина-агітатор вулицею, випантровуючи живу душу, щоб звернутися з

віщим словом, настановити на шлях істинний, врятувати від *гесни огненної*, аж вулиця була безлюдна... (Ю. Винничук).

10. Назви природних явищ: *блакитна штукатурка* – дощ, *сіра емульсія* – туман, *цукрове срібло* – сніг, *червоний перелесник* – вогонь, *ядерна зима* – гіпотетичний глобальний стан клімату Землі, пов'язаний з наслідками широкомасштабної ядерної війни, *білі журавлі* – хмари, *ікра страху* – град. Пор.: ...з неба сиплеться *блакитна штукатурка* (І. Роздобудько); ...Юрко зупинився і озирнувся навсібіч. У *сірій емульсії* топились навіть стіни будинків (Любко Дереш); ...дороги і дерева виблискували *тьманим цукровим сріблом* (І. Роздобудько); Йосип черкнув сірником. *Червоний перелесник* побіг по смужці з мішковини до каністри (Б. Мельничук); ...мої труси, як правило, опинялися вкупі з моїми товстелезними й кусючими, на випадок *ядерної зими*, шерстяними светрами (І. Карпа); Яків повернувся і побрів за хату. Над селом пливли велетенські *білі журавлі* – білі хмари (В. Лис); Грім метає *ікру великого страху* (Л. Пономаренко).

11. Назви понять мистецтва, літератури, журналістики: *когорта Розстріляних* – літературно-мистецьке покоління 30-х рр. XX ст., знищене більшовицьким тоталітаризмом, *літературний негр* – автор, який за винагороду пише книги, статті і т. п. за іншу, як правило, відому особу, *жовта преса* – низькопробна преса, що в гонитві за сенсацією публікує недостовірну, перекручену інформацію, а також реальні чи вигадані компрометуючі факти з особистого життя відомих людей, *прустівська проза* – література, в основі якої лежить орієнтація на європейську модерністську прозу, *література з великої літери* – висока література. Пор.: Пані Неля любила часом кинути під час балачки кілька недоречних фраз латиною <...> або процитувати загорнутий віршик котрогось із *когорти Розстріляних* (Любко Дереш); Познайомившись із нею, він вирішив запропонувати свої літературні послуги, адже там, де вона працювала, завжди повно роботи для «*літературних негрів*» (І. Роздобудько); Забагато честі *жовтій пресі* (І. Карпа); ...пишу *прустівську прозу* – ледь помітно усміхається він (Анатолій Дністровий); ...сторінки цієї поезії, прози

чи драми, куди ви потрапили, – зовсім і не література, принаймні **не «література з великої літери»**, як люблять казати критики (Н. Сняданко).

12. Назви періодів правління: *хрущовська відлига* – неофіційна назва періоду історії СРСР, що розпочався після смерті Й. Сталіна (друга половина 1950-х р. – початок 1960-х р.), *брежнєвська задуха* – назва періоду історії СРСР, пов'язана з ім'ям Генерального секретаря ЦК КПРС Леоніда Брежнєва, під час правління якого (1964-1982 рр.) застійні явища у суспільстві сформувалися та набули характерних рис, *перебудова* – загальна назва реформ та нової ідеології радянського керівництва 1986-1991 рр., *час кучманізму* – перод правління Л. Кучми. Пор.: ...під'їзд був темний, будинок – п'ятиповерхівка часів **«хрущовської відлиги»** (І. Роздобудько); ...в **часи брежнєвської задухи** настигла мого приятеля велика біда (Р. Іваничук); ...на початку **«перестройки»** я потрапив врешті на Кубу (Ю. Покальчук); *Протиющенківська і українофобська брудня, що сунула лавиною у **часи кучманізму**, набирала іншої форми – стала в позу ображеної Химки* (Є. Дудар).

13. Назви часових характеристик: *чорнобильський рік* – 1986 р., *епоха дезодоранту і колготок* – 90-х роки ХХ ст. Пор.: ...на меншу махнули рукою «хай росте, як росте, вона у нас **Чорнобильського року**, так що всього понтоне, як шо» (І. Карпа); ...вчителі не бачили, як ми страшно гупаємо зчовганою підлогою і трусимо мокримми патлами – тільки то вже було після **епохи дезодоранту і колготок** (І. Карпа).

14. Назви понять соціального зла: *гватемальське борошно* – наркотики, *зелений змії* – горілка, *зелений напій* – абсент. Пор.: *Зароблених на гватемальському «борошні» грошей вистачило якраз на те, щоб купити ветхий заїжджий джип...* (М. Кідрук); « – ...як нам встановити діагноз?», – розмірковує дільничий, якого не раз турили за пристрасть до **зеленого змія** (Л. Пономаренко); – *Катакно, невже?.. – Вже, вже! – я різко ступаю крок назад, перед тим штовхнувши його на ліжко й підхопивши свій **зелений напій*** (І. Карпа);

15. Назви хвороб, стану людського організму: *чорна хвороба* – епілепсія, *венеричне щастя* – захворювання, які передаються статевим шляхом, *мадам «Ку-ку»!* – божевілля, *«натруджені руки»* – ревматизм. Пор.: – *За нього ти не хвилюйся, в нього чорна хвороба, скоро очуняє* (Л. Пономаренко); – *Крім поширення венеричного щастя і буму молодих мам, ні до чого ті колонії кохання не призвели!* (І. Карпа); – *А чого «мадам Ку-ку»? – У неї в голові зозулька живе* (Люко Дашвар); *Пальці на руках покручені. Лікар у місті знизав плечима, поставив діагноз «натруджені руки» і велів берегтися* (Люко Дашвар).

16. Назви функціонального стану людського організму: *липкі лапи Морфея* – сон, *стара сухорлява сива леді* – смерть Пор.: *Надворі глупа ніч, і всі готельні сусіди-бюргери, подивившись по мобільних телефонах бюргерську вечірню казочку <...> як по команді віддалилися в липкі лапки Морфея* (І. Карпа); *...ми вже не побачимося. Стара сухорлява сива леді постукала у мої двері й просить йти за мною* (В. Лис).

Висновки. Отже, лексико-семантична класифікація перифразових найменувань, які функціонують у художній прозі ХХІ ст., дозволяє простежити тенденції розвитку перифразових номінацій на цьому хронологічному етапі. Виокремлені лексико-семантичні блоки достатньо чітко, на нашу думку, відображають коло реалій, у яких відбулося перефразування. Аналіз досліджуваного матеріалу свідчить, що найбільше перифрастичних зворотів виникає на позначення назв держав, населених пунктів, географічних об'єктів. Активно виникають перифрази на позначення назв матеріальних продуктів праці, денотатів, що належать до різних сфер суспільного життя.

Література

1. Макарець Ю. Перифразові номінації в українському публіцистичному дискурсі: [Монографія] / Ю.С. Макарець. – К.: В-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 205 с.

References

1. Makarets Y. Perifrazovi nomsnatsyi v ukrayinskomu publstsistichnomu diskursi: [MonografIya] / Y.S. Makarets. – K.: V-vo NPU Imens M.P. Dragomanova, 2013. – 205 s.